

توانست ابهام و ناشفافی را در سیاست تسلیحات هسته‌ای اسرائیل تقویت کند و یا به عبارت دیگر می‌توان گفت که هدف بازرسها توقف برنامه‌های هسته‌ای اسرائیل نبود بلکه تشویق اسرائیل به این امر بود که آشکارا به یک کشور دارنده سلاح هسته‌ای تبدیل نشود و در نتیجه زنجیره‌ای از اشاعه تسلیحات هسته‌ای ایجاد نکند و این امر قوت بیشتری گرفت به صورتی که در سال ۱۹۷۰ اسرائیل از جانب ایالات متحده به صورت دو فاکتور به عنوان یک قدرت هسته‌ای شناخته شد.

در آستانه جنگ ۱۹۶۷ تقریباً تمام اجزای یک سلاح هسته‌ای ساخت اسرائیل آماده بود طبق منابع فرانسوی و آمریکایی جداسازی پلوتونیوم در مجموعه دیمونا از سال ۱۹۶۶ آغاز گردید. کار طراحی اولین سلاح هسته‌ای انفجاری ساخت اسرائیل حدوداً همان سال با موفقیت به اتمام رسید و موشک فرانسوی اسرائیلی MD-۶۲۰ در مرحله آزمایش قرار گرفت.^(۶)

در طول این سالها اسرائیل به طور کامل از امنیت تأسیسات هسته‌ای خود محافظت به عمل می‌آورد و مقامات این رژیم تلاش فراوانی برای مخفی نگه داشتن نیروگاههای هسته‌ای خود داشتند. به عنوان مثال در طول جنگ ۶ روزه اعراب با اسرائیل این رژیم یک جنگنده‌ی میراژ خود را بر فراز مجموعه دیمونا ساقط کرد و نیز یک هواپیمای خطوط هوایی لیبی را با ۱۰۴ مسافر در آسمان صحرای سینا منهدم نمود.^(۷)

نام این اسطوره‌ی وجدان را به خاطر بسپارید

مردخای وانونو، یهودی مراکشی تبار، در سال ۱۹۵۴ در مراکش متولد شد و در سال ۱۹۶۳ همراه با خانواده خود به اسرائیل مهاجرت کرد. وی در سال ۱۹۷۱ به ارتش پیوست و پس از خاتمه خدمت سربازی و گذراندن دوره آموزشی در تأسیسات دیمونا، به عنوان تکنیسین در این رآکتور، استخدام شد. وی به مدت نه سال به عنوان تکنیسین در این تأسیسات کار می‌کرد و در سال ۱۹۸۵ به منظور سفر به خاور دور از این شغل کناره گرفت مردخای وانونو علت کناره‌گیری خود را یاس در مورد سیاستهای اسرائیل اعلام کرد. وی پس از استعفا و خروج از اسرائیل، در سال ۱۹۸۵ به یک گروه مسیحی مخالف جنگ افزارهای هسته‌ای در استرالیا ملحق شد و هم زمان تغییر دین داد و به مسیحیت گروید. یکی از اعضای این گروه، وانونو را تشویق کرد تا به ندای وجدان خود پاسخ گوید و تصاویر و اطلاعات خود در مورد فعالیت‌های هسته‌ای اسرائیل را در اختیار جهانیان قرار دهد. در آن زمان، برخی از ناظران، بد بینانه گمان می‌بردند که مقامات اسرائیلی خود - با هدف هشدار به دشمنان این کشور - مردخای وانونو را به افشای اسرار هسته‌ای آن کشور ترغیب کرده‌اند و وی نیز ناخودآگاه به خواست آنان تن داده است؛ اما رویدادهای بعدی، بطلان این گمانه را ثابت کرد.

←

مردخای وانونوبه منظور تسلیم اطلاعات خود به هفته نامه بریتانیایی ساندی تایمز، عازم لندن شد. او در سال ۱۹۸۶ در مصاحبه‌ای با این هفته‌نامه، اطلاعات خود در مورد فعالیتهای اتمی اسرائیل در سایت اتمی دیمونا را همراه با تصاویری از تجهیزات تولید جنگ‌افزار هسته‌ای، انتشار داد و به این ترتیب، مدارکی در تأیید حدس و گمانهای موجود در مورد زرادخانه هسته‌ای اسرائیل در اختیار جهانیان قرار گرفت.

وانونو قبل از خاتمه کار خود در سایت هسته‌ای دیمونا، توانسته بود به‌طور مخفیانه از بخشهای مختلف این تأسیسات، (از جمله در بخش پردازش مواد رادیو اکتیو برای استفاده در تولید کلاهکهای اتمی)، دو حلقه عکس بگیرد. مأموران امنیتی اسرائیل، تله‌ای برای او فراهم کردند و با صحنه‌سازی و فریب (با اعلام اینکه حال همسر و مادرش در رم بسیار وخیم می‌باشد) وی را به آپارتمانی در رم کشاندند و پس از طناب پیچ کردن و بیهوش نمودن، او را با یک تابوت به اسرائیل منتقل ساختند. ظاهراً شیمون پرز، نخست‌وزیر وقت اسرائیل، به این دلیل دستور ربودن وی در رم (و نه در لندن) را صادر کرده بود که نمی‌خواست با اجرای چنین عملیاتی در لندن، باعث ناخرسندی دولت بریتانیا شود. در سال ۱۹۸۶، مردخای وانونو در یک دادگاه اسرائیلی محاکمه و به جرم افشای اسرار حیاتی دولت و خیانت به کشور، به هجده سال زندان محکوم شد و تا ماه آوریل سال ۲۰۰۴ در زندان بود.

سرانجام دوره زندان مردخای وانونو، دانشمند هسته‌ای اسرائیل، که هجده سال را به جرم افشای اسرار مربوط به فعالیتهای اتمی این کشور در زندان گذراند، روز چهارشنبه ۲۱ آوریل امسال، به پایان رسید و او کلیسای سنت جرج بیت المقدس را برای بیتوته کردن، انتخاب نمود. وانونو از زندان آزاد شد و بلافاصله

←

۲- فعالیتهای هسته‌ای اسرائیل از ۱۹۷۰ تا ۲۰۰۰

پس از گذشت دو دهه از موجودیت اسرائیل این رژیم توانست بحرانهایی را که با آنها دست به گریبان بود پشت سر گذارد و با پیروزی در جنگ با دول عرب موقعیت خود را تا حدودی تثبیت کرد به طوری که توانست با استفاده از شکاف به وجود آمده در میان دول عربی به برقراری رابطه با یکی از مهم‌ترین آنها یعنی مصر نائل آید. در زمینه توانمندی هسته‌ای نیز این رژیم توانست به موفقیت‌هایی دست پیدا کند. چنانچه پیش‌تر گفته شد ایالات متحده پس از هفت بار بازرسی از تسلیحات هسته‌ای اسرائیل بالاخره در سال ۱۹۷۰ ناچار به پذیرش اسرائیل به عنوان قدرت هسته‌ای به صورت دو فاکتو گردید و از آن پس هیچ فشاری مبنی بر بازرسی از این کشور به عمل نیاورد.

اسرائیل در این دوره همکاری خود را با کشورهای دیگر نیز گسترش داد که از آن جمله می‌توان به همکاریهای این کشور با دولت نژادپرست آفریقای جنوبی اشاره نمود از سال ۱۹۶۷ تا اواخر دهه ۱۹۸۰ اسرائیل به مقدار ۵۵۰ تن اورانیوم برای استفاده در نیروگاه دیمونا از آفریقای جنوبی خریداری کرد. از همان دوره شایعه شده است که این رژیم در سپتامبر ۱۹۷۹ بمب هسته‌ای را در اقیانوس هند آزمایش کرده است این در شرایطی بود که هیچ‌گونه مدرک معتبری برای تأیید این مسئله در دست نبوده و هیچ یک از مقامات دو کشور این قضیه را مورد

تأیید قرار نداده‌اند. اما آنچه مسلم می‌باشد همکاری هسته‌ای دو کشور به صورت گسترده ادامه داشته و اسرائیل کمکهای فراوانی را برای پیشرفت تکنولوژی هسته‌ای آفریقای جنوبی انجام داده است. این مسئله را وزیر دفاع آفریقای جنوبی طی مقاله‌ای در ۲۰ آوریل ۱۹۹۷ مورد تأیید قرار داده است.^(۸)

از دیگر سیاستهای هسته‌ای اسرائیل در این دوره می‌توان به مقابله با کشورهای منطقه که در صدد دستیابی به فناوری هسته‌ای هستند اشاره نمود. در این راستا در ۷ ژوئن ۱۹۸۱ هشت هواپیمای اسرائیلی از نوع اف - ۱۶ و اف - ۱۵ را کنتور هسته‌ای عراق را در نزدیکی بغداد بمباران نموده و نابود ساختند. اگرچه اسرائیل سعی نمود این عمل خود را بر اساس ماده ۵۱ منشور ملل متحده توجیه کند و آن را دفاع از خود عنوان نماید. شورای امنیت سازمان ملل متحد این اقدام اسرائیل را عملی تجاوزکارانه شناخت و آن را محکوم کرد.^(۹) تهدیداتی را که اسرائیل برای از بین بردن تأسیسات هسته‌ای ایران می‌کند نیز در راستای همین استراتژی قرار می‌گیرد. به طوری که رئیس جمهور رژیم اسرائیل موشه کاتساف طی یک مصاحبه مدعی شده که اگر به ایران اجازه داده شود به استقلال هسته‌ای دست یابد وضعیت جهان بدتر خواهد شد، این اتهام چندین بار از طرف مقامات اسرائیل علیه ایران تکرار گردید از جمله وزیر جنگ اسرائیل با طرح ادعای تکراری حمایت ایران از تروریسم، طی اظهاراتی گفت: نباید به ایران اجازه

دولت اسرائیل بیانیه‌ای صادر کرد و گفت: مردخای وانونو که در ماه آوریل سال جاری و پس از هجده سال حبس به جرم افشای اسرار هسته‌ای اسرائیل و خیانت به کشور، از زندان آزاد شده، به دستور مقامات دولتی از برخی از حقوق اجتماعی از جمله حق سفر به خارج از کشور محروم است. دولت اسرائیل همچنین ادعا کرد که وی به دلیل آگاهی از فعالیت‌های هسته‌ای این کشور هنوز یک تهدید امنیتی تلقی می‌شود. محدودیت‌های اعلام شده وانونو چنین اعلام شد:

- ۱- ممنوعیت دریافت گذرنامه
  - ۲- محرومیت از خروج از اسرائیل به مدت یک سال
  - ۳- نیاز به کسب مجوز رسمی برای تماس با خارجیان
  - ۴- ممنوعیت تماس با سفارتخانه‌های خارجی در اسرائیل
  - ۵- ممنوعیت مصاحبه با رسانه‌ها
  - ۶- ممنوعیت حرف زدن درباره اسرار هسته‌ای اسرائیل
- دولت اسرائیل با صدور بیانیه‌ای دیگر اعلام کرد که مردخای وانونو اطلاعات سری در مورد مرکز هسته‌ای دیمونا را افشا کرده و هنوز هم اطلاعاتی در اختیار دارد که آنها را انتشار نداده است.
- دولت اسرائیل بارها او را خائن خواند، اما وانونو پس از آزادی از زندان گفت که به عمل خود افتخار می‌کند، هر چند اطلاعات دیگری در مورد فعالیت‌های هسته‌ای این کشور در دست ندارد. وی از دولت اسرائیل خواست تا به بازرسان بین‌المللی اجازه دهد از سایت اتمی آن کشور در دیمونا بازدید کنند. آقای وانونو گفت که چندین سال از محکومیت خود را در زندان انفرادی سپری کرده و نحوه رفتار زندانبانان را خشن و وحشیانه توصیف کرد. به گفته این متخصص اتمی، علت بد رفتاری با وی در زندان، تغییر کیش و گرویدن او به مسیحیت بود.

←

هنوز چیزی از آزادی وانونو نگذشته بود که پتر هونام خبرنگار ۶۰ ساله انگلیسی که برای ساخت یک فیلم مستند تلویزیونی درباره او، به این کشور سفر کرده بود، در بیت المقدس بازداشت شد. همسر وی گفت که آزادی پترهونام، مشروط به ترک فوری اسرائیل شد. خانم هونام گفت شوهر وی به جاسوسی در مورد برنامه‌های هسته‌ای اسرائیل متهم گردید. عاقبت این خبرنگار با وساطت دادستانی کل اسرائیل آزاد شد و هنگام آزاد شدن از بازداشت گفت که اسرائیل باید از اقدام خود شرمند باشد؛ وی در مدتی که در بازداشت مأموران امنیتی بوده در «سیاه چالی» بادیوارهای آغشته به مدفوع نگهداری می‌شده است. آقای هونام همان کسی است که پس از گفتگو با آقای وانونو در سال ۱۹۸۶ میلادی برای روزنامه ساندی تایمز گزارشی از جنگ‌افزارهای هسته‌ای اسرائیل تهیه کرد و جهان را متوجه خطر وحشتناک زرادخانه هسته‌ای اسرائیل نمود.

بار دیگر چه می‌کند این زمانه‌ی دون و ننگ آجین؟ اسرائیل بیش از این، آزادی وانونو را تحمل نتوانست کرد. او که محکومیت ۱۸ ساله را تحت فشارهای خشن مقامات اسرائیلی، سپری ساخته بود، در تاریخ پنج‌شنبه ۱۱ نوامبر ۲۰۰۴ (۲۱ آبان ۸۳) دستگیر و به سلول برده شد. مقامات امنیتی اسرائیل گفتند: او را دائماً در کلیسای سنت جرج زیر نظر داشته‌اند، اما نمی‌توانستند مطمئن باشند که او به مصاحبه‌های غیرمجاز با رسانه‌های خارجی، دست نزند. دستگیری مجدد وانونو، واکنش چندانی را در محافل انسان دوست غربی، در پی نداشت.

از: منابع خارجی

دستیابی به سلاح هسته داده شود^(۱۰) از مهم‌ترین وقایع در تاریخ هسته‌ای اسرائیل می‌توان به گزارش وانونو^(۱۱) اشاره کرد این گزارش در ۱۵ اکتبر ۱۹۸۶ در روزنامه ساندی تایمز در لندن به چاپ رسید که حاوی حدود ۶۰ قطعه عکس از مراکز هسته‌ای اسرائیل بود و توسعه سریع تسلیحات هسته‌ای را در این کشور نشان می‌داد. این گزارش شامل اطلاعاتی در خصوص ۲۰۰ بمب هسته‌ای با دستگاه‌های پیشرفته، بمبهای نوترونی و کلاهک‌های قابل حمل با هواپیماهای اف - ۱۵ می‌شد. گزارش وانونو برای اولین بار از ابزارهای شکافنده پلوتونیوم پرده برداشت که قادر به تولید ۴۰ کیلوگرم در سال می‌باشد.^(۱۲)

علی‌رغم اینکه اسرائیل فعالیت هسته‌ای خود را همواره در حالت ابهام نگه داشته است، شورای امنیت سازمان ملل در پی صدور قطعنامه‌ای در محکومیت فعالیت‌های هسته‌ای عراق در سوم آوریل ۱۹۹۱ قطعنامه ۶۸۷ خود را در خصوص تسلیحات هسته‌ای اسرائیل صادر کرد که در آن به اسرائیل به عنوان تنها دارنده زرادخانه هسته‌ای اشاره گردیده است. شورای امنیت این قطعنامه خواستار این شده است که منطقه خاورمیانه باید عاری از هر گونه سلاح کشتار جمعی باشد و همه کشورهای منطقه در راستای منع گسترش این گونه سلاحها قدم بردارند.^(۱۳) در خصوص همکاری اسرائیل با بلوک غرب نیز شایان ذکر می‌باشد که ایالات متحده علی‌رغم مخالفتش با اشاعه تسلیحات هسته‌ای در مورد

از مصر، اسرائیل، اردن، لبنان و سوریه رالرزاند و پس از آن کشورهای عربی منطقه اعلام کردند که این لرزش ناشی از آزمایش بمب هسته‌ای در نیروگاه دیمونا می‌باشد و باید این نیروگاه تحت بازرسی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار گیرد. اسرائیلیها بار دین ادعا عنوان کردند که با گذشت ۳۰ سال از عمر این نیروگاه دیگر نیازی به بازرسی نمی‌باشد.^(۱۶)

به‌عنوان آخرین مسئله قابل ذکر در این دوره می‌توان به نظرسنجی اشاره کرد که نشانگر میزان همراهی و پشتیبانی مردم از سیاستهای هسته‌ای حکومت این رژیم می‌باشد. در سال ۱۹۹۸ یک نظرسنجی افکار عمومی اسرائیل توسط مرکز مطالعات استراتژیک در دانشگاه تل‌آویو صورت گرفت که در آن ۹۲ درصد مردم بر این اعتقاد بودند که اسرائیل باید تسلیحات هسته‌ای خود را توسعه دهد، این میزان از سال ۱۹۸۷ که ۷۸ درصد بود افزایش چشمگیری را نشان می‌دهد. همچنین دو سوم مردم موافق این هستند که اسرائیل پایه تسلیحات هسته‌ای خود را مخفی نگه دارد. ۹۹ درصد معتقدند که اسرائیل بایستی از تسلیحات هسته‌ای اش در پاسخ به حملات هسته‌ای استفاده کند، در حالی که ۸۶ درصد بر حمایت از کاربرد تسلیحات هسته‌ای در برابر حملات سلاحهای بیولوژیکی یا شیمیایی تأکید دارند.^(۱۷)

در مجموع در این دوره تاریخی اسرائیل با دست بازتری به مسائل هسته‌ای خود پرداخت برای این مسئله می‌توان سه دلیل ارائه کرد، اول

اسرائیل سیاست دوگانه‌ای را در پیش گرفته است. از یک سو در سیاستهای اعلامی خود را مخالف دستیابی کشورهای غیر هسته‌ای به این تسلیحات معرفی می‌کند از طرف دیگر سیاستهای در خصوص اسرائیل کاملاً سؤال برانگیز است و همواره اسرائیل را مورد حمایت همه جانبه خود قرار داده است به عنوان نمونه در ۳۱ اکتبر ۱۹۹۸ نخست وزیر نتانیاهو و کلینتون نخست وزیر آمریکا توافق نامه‌ای مبنی بر حمایت ایالات متحده از اسرائیل در برابر تهدیدات موشکی و سلاحهای کشتار جمعی منطقه‌ای امضاء کرده‌اند.^(۱۴)

سیاست اسرائیل در قبال شوروی سابق در هاله‌ای از ابهام بود و هیچ مدرکی تا فروپاشی شوروی سابق مبنی بر همکاری این دو کشور در دسترس نیست. بعد از فروپاشی این کشور، در می ۱۹۹۳ وزیر انرژی اسرائیل اعلام کرد در حال خرید رآکتور هسته‌ای از روسیه می‌باشد؛ این درشرایطی بود که اسرائیل از امضای معاهده منع تکثیر و گسترش سلاحهای هسته‌ای (NPT) طفره می‌رفت و حتی در این سال بر طبق یک گزارش، اسرائیل امضای این معاهده را مشروط به امضای ایران و عراق کرده بود.^(۱۵)

وجود ارتباط مستقیم بین فعالیتهای هسته‌ای اسرائیل و روند گفتگوهای صلح بین اعراب و اسرائیل از دیگر موضوعات حائز اهمیت می‌باشد. بدون تردید فعالیتهای هسته‌ای این کشور تأثیر زیادی بر روند گفتگوهای صلح گذاشته است، به طوری که در سال ۱۹۹۷ از زمین لرزه‌ای قسمتهایی

این کار را برای پیشبرد روند صلح در خاورمیانه بسیار سودمند تلقی کرده است،^(۱۹) اسرائیل از پیوستن به این معاهده ظفره می‌رود و از طرف دیگر اظهارات برخی از مقامات اسرائیلی مؤید دستیابی این کشور به تسلیحات هسته‌ای و یا حداقل به فناوری آن می‌باشد همچنان که شارون در یک سخنرانی عنوان می‌دارد: «هر چند که عربها ممکن است نفت داشته باشند اما یقیناً کبریت در دست ماست».^(۲۰) و یا در جای دیگر رئیس‌جمهوری سابق اسرائیل ایزروایزمن اشاره می‌کند: «جنگ بعدی اسرائیل با سلاحهای متعارف نخواهد بود».^(۲۱) اینها مسائلی است که قابل تأمل می‌باشند.

لازم به توضیح می‌باشد که آمار ارائه شده در جدول یک برآوردهای به عمل آمده توسط جدول یک - زرادخانه‌ی هسته‌ای اسرائیل^(۲۲)

سال	نوع تسلیحات و تعداد
۱۹۶۷	۱۳ بمب
۱۹۶۹	۵-۶ بمب، ۱۹ کیلوتنی
۱۹۷۳	۱۳ بمب، ۲۰ موشک هسته‌ای
۱۹۷۶	۱۰-۲۰ جنگ‌افزار هسته‌ای
۱۹۸۰	۲۰۰ بمب
۱۹۸۴	۱۲-۳۱ بمب اتمی
۱۹۸۵	۳۱ بمب پلوتونیومی و ۱۰ بمب اورانیومی
۱۹۸۶	۱۰۰ بمب هسته‌ای
۱۹۹۱	۱۰۰-۲۰۰ بمب فیسونی و بمب فوزیونی
۱۹۹۴	۲۰۰ بمب - ۱۰۰ جفت جنگ‌افزار نوع ER
۱۹۹۶	۶۴-۱۱۲ بمب با کلاهکهای ۵ کیلوگرمی
۱۹۹۷	۷۰-۸۰ جنگ‌افزار از دو نوع هسته‌ای حرارتی و هسته‌ای، ۵۰-۹۰ جنگ‌افزار پلوتونیومی

اینکه اسرائیل موجودیت خود را تا حدودی تثبیت کرده بود و دوم این که رژیم مسائل داخلی خود را سروسامان داده بود، نهایتاً می‌توان به حمایت همه‌جانبه و بی‌دریغ غرب و در رأس آنها ایالات متحده اشاره کرد.

۳- فعالیتهای هسته‌ای اسرائیل از ۲۰۰۰ به این سو

پس از گذشت حدوداً نیم قرن از فعالیتهای هسته‌ای اسرائیل هنوز فعالیتهای این کشور در هاله‌ای از ابهام قرار دارد و همچنان مراکز هسته‌ای خود را به روی بازرسیهای بین‌المللی بسته نگه داشته است. اسرائیل در گروه کشورهای دارنده سلاحهای هسته‌ای غیرعضو معاهده عدم تکثیر و گسترش سلاحهای هسته‌ای قرار می‌گیرد و به صورت اختیاری و موردی به بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که بر اساس ماده ۳ معاهده ان‌پی‌تی مسئولیت نظارت و بازرسی را بر عهده دارد اجازه بازرسی می‌دهد این کار نیز بر طبق قرارداد ۶۶ که کاملاً اختیاری می‌باشد با آژانس صورت می‌گیرد این رژیم در گروه کشورهای هند و پاکستان که آزمایش هسته‌ای انجام داده‌اند قرار دارد.^(۱۸)

علی‌رغم اینکه جامعه بین‌المللی برای پیوستن اسرائیل به معاهده منع تکثیر و گسترش سلاحهای هسته‌ای به اسرائیل فشار می‌آورد، به طوری که مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی آقای محمدالبرادعی چندین بار از اسرائیل برای پیوستن به معاهده دعوت کرده است و

منابع مختلف می باشد، لکن هیچ گاه به صورت رسمی از طرف رژیم اسرائیل به آنها اشاره ای نکرده است.

فرجام

۱- بدون تردید اسرائیل یا یک کشور دارای سلاحهای هسته ای است یا اینکه فناوری تولید و آزمایش این گونه تسلیحات را در اختیار دارد. اصولاً اسرائیل به منظور مجوز ساختن خود به تمامی امکانات، در حال رقابت با استفاده از تمامی روشهای ممکن است این امر می تواند دلایل مختلفی داشته باشد که از آن جمله احساس خطر تهدید کننده ناشی از شعار: «ریختن اسرائیلیها به دریا به وسیله دشمنان عرب آن»^(۲۳) می باشد و تهدیداتی که کشورهای عربی و اسلامی منطقه این رژیم را می کنند که چندین جنگ رخ داده و حمله موشکی عراق در ۸ ژانویه ۱۹۹۱ نشانگر همین مسئله می باشد. دلیل دوم اینکه اسرائیل ماهیتاً یک رژیم توسعه طلب می باشد و این هدف خود را به انواع مختلف اثبات کرده است، از یک طرف تصرف سرزمینهای همسایگان خودش مؤید این مسئله می باشد و از طرف دیگر در بیانات رهبران اسرائیل این ادعا مشهود بوده و دیگر اینکه خود اسرائیلیها نیز در تفسیری که از پرچم رسمی خود ارائه می دهند. این مسئله را عنوان می کنند که دو نوار آبی حاشیه پرچم نشانگر دو رودخانه نیل و فرات می باشد و به وضوح اعلام می دارند که محدوده این دو رودخانه متعلق به اسرائیل

می باشد. بنابراین اسرائیل برای این که به این اهداف جامه عمل بپوشاند نیاز به ابزارهایی دارد که یکی از این ابزارها و شاید مهم ترین آنها دستیابی به تسلیحات هسته ای باشد.

۲- دکترین هسته ای اسرائیل با در نظر گرفتن سابقه آن و حوادثی که این کشور در زمینه توانمندی هسته ای پشت سر گذاشته است نشانگر نوعی ابهام است، دلیل اصلی این ابهام پیشگیری از ایجاد رقابت تسلیحاتی در منطقه می باشد، چرا که اگر اسرائیل به صورت علنی اعلام دارد که دارای بمب هسته ای است کشورهای دیگر منطقه نیز در مسیر دستیابی به این تسلیحات تلاش خواهند کرد و دلیل دیگر فشار افکار عمومی جهانیان در جهت محدود نمودن فعالیتهای هسته ای می باشد که در صورت آشکار بودن این گونه فعالیتهای مطلقاً کشورهای غربی به خصوص ایالات متحده به طور کامل نمی توانند از اسرائیل حمایت کنند و جهانیان به سیاستهای دوگانه غرب در این زمینه پی می برند.

۳- نکته حائز اهمیت آنکه، بحث تأثیر فعالیتهای اسرائیل به امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می باشد بدون تردید اسرائیل همواره تهدیدی علیه جمهوری اسلامی بوده و این هم در سیاستهای اعلامی جمهوری اسلامی و هم در سیاستهای اعمالی مشهود می باشد. با در نظر گرفتن این مسئله ذکر چند نکته حائز اهمیت است؛ اول اینکه معمولاً برای مبارزه با تهدید در وهله اول اقدام به شناخت آن کرده و پس از آن به مقابله با آن اقدام می نمایند؛ به قول شهید

7- Warner D. farr. *Ibid.*

8- See (<http://www.greenlett.org.au/back/2002/514/514/p18/htm>.)

9- See (<http://www.ssc.upenn.edn/polisci/psci150/modules/pro/case - study 2.htm>)

10- See (<http://www. isna.ir>)

۱۱- Mordechai Vanunu؛ وانونو از سال ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۵ به عنوان یک تکنیسین در نیروگاه هسته‌ای دیمونا مشغول به کار بود در سال ۱۹۸۵ از کار اخراج گردید و به دنبال آن به استرالیا گریخت در آنجا بود که عکسهایی را از مراکز هسته‌ای سری اسرائیل در اختیار روزنامه انگلیسی ساندی تایمز قرار داد و پنج روز قبل از چاپ عکسهای مربوطه، در ایتالیا توسط سرویس اطلاعاتی اسرائیل ربوده و به اسرائیل منتقل گردید. او پس از محاکمه تا سال ۲۰۰۴ به زندان محکوم شد. شایان ذکر است که آقای وانونو در سال ۲۰۰۳ نامزد دریافت جایزه صلح نوبل بودند.

12- See, (<http://www.peaceheroes.com/mordechai vanunu/mvanunu bio2.htm>.)

13- See, (<http://student.CS.ucc.ie/cs1064/jabowan/Ipsc/php/db.php?aid = 1455>.)

14- See, (<http://cns.miiis.edu/research/wmdme/isrl - moa.htm>)

15- Israeli foreign affairs, (nuking mosquitoes), VIx, No. 6-7; p. 5-7.

16- Abdulhay sayed. (the future of the Israeli nuclear force and the middle East peace process.), *security dialogue*, 1993; V.28. No.1: p. 31-48.

17- Asher Arian, (public opinion and nuclear weapons), *strategic Assessment*1 (october 1998), (<http://www.tan.ac.il/jssj/vinop3.html>.)

۱۸- در این بخش از جزوه درسی خلع سلاح و کنترل تسلیحات آقای سلطانیه نماینده سابق ایران در آژانس بین المللی انرژی اتمی در دانشکده روابط بین الملل وزارت امور خارجه استفاده شده است.

19- *bbc*. 23. 12. 2003.

20- Warner D.farr. *Ibid.*

21- *Ibid.*

۲۲- علی عبدالحمیدی، ابهام استراتژیک، روزنامه شرق، ۱۳۸۳/۷/۲۳، ص ۵

۲۳- تیموتی، گاردن، (چرا کشورها به دنبال سلاحهای هسته‌ای هستند)، ترجمه بیژن اسدی، فصلنامه مطالعات منطقه‌ای، سال چهارم، شماره ۳، ص ۱۰۷.

مطهری: «برای مبارزه با مارکسیسم باید آن را در دانشگاههای کشور تدریس کرد». این در شرایطی است که در داخل ایران هر کس بحث این رژیم را مطرح می کند به طرق مختلف از جمله به اتهام یهودی بودن و طرفدار سازش با اسرائیل از صحنه خارج می شود. برای خروج از این وضعیت باید از وارد نمودن بحث اسرائیل به نزاعهای گروهی و حزبی خودداری و با یک اجماع داخلی با این تهدید به مبارزه پرداخت. نکته دوم اینکه باید مؤسسه های علمی داخل کشور برای تحقیق و بررسی در این زمینه حمایت کردند تا از این طریق راه حل های علمی و منطقی را به منظور رویارویی با این تهدید ارائه داده و در جهت شناخت هر چه بیشتر اوضاع منطقه و جهان قدم برداشته شود و نهایت آنکه دستگاه دیپلماسی کشور به عنوان متولی اجرای سیاست خارجی هماهنگیها و اقدامات لازم در خصوص بحث یاد شده به عمل آورد.

منابع

۱- کوهن، آونر، اسرائیل و سلاحهای هسته‌ای، ترجمه: رضا سعید محمدی، تهران، نشر دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، صص ۳۷-۳۹.

۲- پیشین، صص ۹۵ و ۶۵ و ۴۶.

۳- پیشین، صص ۱۱۲-۷۸.

4- Warner. D.Farr, *Israel's nuclear weapons*, (<http://www.fas.org/nuke/guide/israel/nuke/farr.htm>)

5- Israel's nuclear weapons program, (<http://nuclear weaponarchive.org/Israel.html>)

۶- کوهن، آونر، پیشین، صص ۴۰۹.